

Nagygereblye, szakajtó, cserépedény

A karácsonyi asztal alá?

Olvas-tam, mert másoknak kerestem olvasnivalót karácsonyra, hogy régen a böjti asztalhoz szabadult gyerekek nem volt szabad a lábával az asztal alatt kalimpálni, mert azzal „az ördögnek harangozott!” Eszembe is jutott rögtön, hogy nálunk ilyesmi nem fordult elő. Emlékeim szerint a ciberelevest szívből utáltuk, a mákos tésztát inkább cukorral ettük volna, mintsem mézzel, merthogy méz nálunk mindig volt, és az asztal alatti zsákba tett szénát, szalmát megfelelőképp a babonák mezején kaszált marhaságnak neveztük. Igen ám, csak hogy felénk – a nehézséges ötvenes években – Jézus Lajos hozta a karácsonyfát, és előtte az a kiska – az állami erdészet faállományába tartozott!

Ha ezeket a régi használati eszközöket, amelyeket a balástyaik hordtak össze, mind az ünnepi asztal alá tennék – harangozhatnánk az ördögnek... (Fotó: Gyenes Kálmán)

Már mondhatjuk: nagy volt a mi szegénységünk! Senki sem hisz ebben a terített asztalnál. Az asztal almának már a tartója is oda lett, nemhogy az, amiből a ciberelevést főzzük. Pedig lehet, hogy a gangtetőn szárított almazselyetek, szilvaszemek egészségesebb ennivalónak bizonyulnának, mint a hagymával, zsírral, paprikával rotyantott kolbászszeltek. És böjtösnök is böjtösebben hangzik, mint a tejfölben párolt harcsa, holott az is nagyon egészséges. Így, szegény cibere, amely a félig pusztult almák mentéséből daraboltnak száradt előbb a vesszőből kötött kastetők, majd a napról levéte a direkt az asztal gyümölcs tárolására varrott vászonszakban, most már csak az emlékek levesét izesíti. Kíváncsi lennék, hogy megenném-e most, mert gyerekkorunkban nemcsak a karácsony böjtjén, hanem – sok

almafa volt a szőlőben – majdhogynem minden héten főztük. (Legalább is én így emlékszem.) Azt se panaszként mondom, de mostanra derült ki igazán, hogy nálunk a család egy napot megspórolt a hármasszünnepekből. A jószágok gondozása karácsonykor is folyamatos volt, ebben nem lehetett apelláta, de, hogy a Szenteste napján is úgy termeltük ki a tuskót a földből, mintha köznap lett volna, azért most egy kicsit morogni támad kedvem. Hogy be lettünk mi csapva! Utólagos szerencse tán ebben a szerencsétlenségben, hogy amikor az anyukánk a kemencefűtéssel volt elfoglalva, apánk meg a szomszédba ment dióra kártyázni, sikerült megrövidíteni a szaloncukros doboz tartalmát, s másnap a

fa körül állva ámultan hallgattam, hogy ezek a falusi boltosok régen nem merték kicserélni krumplira az ezüstpapírból csomagolt cukrot. Mert hogy a cukorszerző manőverrel többet éltek a mi nagy családukbán. Voltunk ugyanis egy anyára heten, egy nagy kenyeresállal, ahogy ma mondanánk. (Mint mára végérvényesen kiderült: apánk csak egyszer dézsmált, anyánk pedig soha.) Úgyhogy, a karácsonyböjti munkát, a tuskózást, már igazából nincs is kinek felrónom, ezért a múlt mindenképp mentendő kacetjai közé vettem. Jól is teszem, mert folyamatosan táplálom a mostani családom, hogy a régivel, a gyerekként mennyire szerettük a böjt utáni estétet, mert apánk, föltisztálkodva, félre-

fésült hajjal, kipirosult arccal darálta a mákot, viccelt és vidám volt. A minap testvérem, az élő három közül az egyik, rámpirított: ezt jól kitaláltam! Mire én jól kitaláltam, hogy az ne beszéljen, aki a húgunk születése napját se tudja, hiszen tényleg megtörtént: négy testvér, négy időpontra esküdött, s mivel már mindnek emlékeznie kellett, így hát nálunk az emlékezésben csak én lehetek a hiteles. Persze, a szeretet ünnepének közeledtével újra éljük a régvolt történeteket, amelyek, mondjuk meg öszintén, ahányszor elhangzanak, annyiképp módosulnak, de értéküket sohasem veszítik el. Főleg akkor, ha valamelyikünk ráolvas a miénkhöz hasonló, vagy olyat, amelyik velünk is megtörténhetett volna. Így vagyok a

matyó Pető Margit könyvével, amelynek néprajzos történelmi igazán messze esnek a kisteleki tanyasortól, de ha a krumpliról, káposztáról, szokásokról frottakat olvasom – mintha együtt gyerekeskedtünk volna. Mára a gyermekkor szegénység boldognak hoz össze bennünket. A matyó konyháról frott „Kedves vendég, tiszteltessel, nálunk megvendégeltessél!” című könyvében a karácsonyváros böjti bablévesről említi: „Öblös vastányérből ettünk még akkoriban, kerek vaskanállal. belefért tányéronként majd egy liter leves. Ott nyüzsgöttünk az asztalhoz ülve, türelmetlenül várva, hogy a tűzforró étel lehűljön egy kicsit. Miközben kanállal kevergettük, fújtuk nagy igyekezetünkben bőszen kalimpált a lábunk. Ez viszont nagy illetlenségnek, főbenjáró bűnnek számított a megterített asztalnál. Rögtön ránk ripakodtak: „Ne harangozz az ördögnek!”

A mai állapotainkon keseregve – sok a baj, kevés az öröm, fogy körülöttünk a tisztesség – hihetjük: öregeink tudták, hogy mi, miért is történnék? Ha nem is vissz a mindnyájunkat az ördög, de hatalmába keríthet. Annyit azért megmondom, jó Bende-gúz módjára, aki mint egy másik könyvből tudjuk, a bakterházi történeteket mesélte, Rideg Sándor révén, hogy nálunk kellő volt a védekezés az ördög ellen. Hozzánk a káposztáskád lepedőjébe burkolódzó, álarcos Jézus Lajos hozta a fölcicomázott karácsonyfát. Miután az asztalra tette, kint az udvaron a legkisebb fiú, hősnek kijáró virtussal birkózhatott meg vele. El-fognia, kivallatni igazából sohasem tudta, de hosszú nyomatás után azt kiderítette: a fát a vasúton túli kiserdőből hozta. Anyánkra, s az asztal alá tett keresztény hagyományokra tisztelettel a szénára, szalmára pisszegtünk is erről mindahányan csak voltunk.

Majros Tibor

Kedves Környékbéliek!

Mondhatjuk: hol van még karácsony?! Persze, hiszen, mindent mondhatunk. És a karácsony, ha percben mérjük, tényleg még nincs itt. Ha kegyesek vagyunk magunkhoz, még van rá majdnem három napunk. Különben is: milyen karácsony az, amelyik novemberi idővel érkezik?, hiszen csütörtökön délelőtt még olyan fényével aranyozta a Nap a fák ágommaradt leveleit, mintha a legszebb őszen lennénk.

Hó egy szál se. Pedig... már megmutatta magát a hételön. És a fagy is egyre csipkedősebb. Úgyhogy mondjuk csak rá bátran: hol van még karácsony? Nem említve az idej estendő rohanását. Nem tudom, a kedves környékbéliek úgy tapasztalták-e, de a kétezres év jóval hamarabb tel, mint az eddigiek. Mire mondom ezt? Még igazából föl se ocsúdtunk a bővizű tavaszról már megperzselt bennünket a forróság. Télbevezető hideg ősziünk is szinte alig volt. És, már itt is az esztendőzáró ünnepek sora... Holott még igazából föl se készülhettünk rájuk. Biztos helyen ugyan a télrevaló, megforrt a szőlő leve, a savanyítani tett káposzta és a vágni való jószág is kellően elszortirozva, de még minden olyan, mintha a legnagyobb munkák idejét élénk. Se ajándék, se fenyő. De még egy szaloncukor se.

Érdekes, pedig körénk már ősztől fonódnak az ünnepi épülő reklám csillámos fonalai. Egyre széletterültebben borul ránk az ájtatos pénzszalás aranyozott palástja. Lépti se léphetünk, látni se láthatunk már miatta, és mégis: szinte észre se vesszük, hogy itt az ünnepek sora. Megváltozott körülöttünk a világ. A minap váltottunk erről néhány mondatot a balástyai boltban, aholis az üzletvezető megjegyezte, hogy az új módi szerint nyáron vesszük a csizmát, télen meg a fűkaszt. Szaloncukrot meg egész évben.

Csakhogy! A nyári szaloncukor szinte ehetetlen, a júliusi csizma beázik decemberben s a leárazott fűkasza pedig hasznavehetetlen. Nyilván ez azért van így, mert nálunk, nem tudni, hogy milyen kereskedői megfontolásból, de szezonjában mindennek az egekig verik az árát. És, ezt a szokást mintha a nyakunkra telepedett multik is átvették volna. Erre merem én igazán megkérdőzni kedves mindnyájunktól: hol van még karácsony? Mivel oly sokáig várni az idén se lehet, gyerekkénti vágyakozással kívánja annak érkezését, véle a boldog ünnepet minden kedves környékbélinek:

Majros Tibor

Zsombói népfőiskola

Munkatársunktól

Emberré válásunk legszembetűnőbb jele a tagolt, értelmes beszéd. Szinte mindenki érdekel, hogyan alakult ki. A Biblia bábeli nyelvzavarral magyarázza a más-más nyelvek létrejöttét, de föltehetően van rá más magyarázat is. Napjainkban hódítanak az úgynevezett nagy nyelvek, bennünk pedig nő az aggodalom: mi lesz a kicsik sorsa? Az ember és a nyelv kapcsolatáról beszélget kedden este a zsombói Wesselényi népfőiskola hallgatóival dr. Békési Imre.

Szivartorony Szegeden

Churchill és Castro kedvencei

Winston Churchill szótárában a „szivar” és a „kubai” szavak valójában egymás szinonimái voltak. Churchill vidéki házában, Chartwellben 3-4000 szivart tárolt, s ezek közül válogatott kedvére nap, mint nap. Valószínűleg Camachot, vagy Romeo y Julietat szívott akkor is, amikor élete első nagy magasságú repülőútján oxigénmaszkot adott rá a nyomáskiegyenlítés nélküli pilótáflükében. Zsebkészével kilyukasztotta a maszkot, s a nyílásba illesztette szivarja végét...

Chegevara és Fidel Castro kedvenc szivarja, a Cohiba az Amerikai Egyesült Államokban – a Kubával szemben bevezetett embargó miatt – hiánycikknek számít, s egy-egy darabért szinte még ölni is képesek a megrogzított szivarosok. Szegeden azonban bárki könnyedén hozzájuthat a legnemesebb szivarok között is unikumnak számító Cohibához, a Novotel szálló halljában a közelmúltban megnyílt szivarüzletben, ahol a legnagyobb magyar szivarforgal-

A Cigar Tower szegedi képviselője – a Novotel szálló halljában – a világ legkedveltebb szivarmárkáját kínálja a polgároknak.

mazó cég, a Cigar Tower teljes kínálata megtalálható.

A szivarozás kultúrájának még emléke is elhalványodott Magyarországon az utóbbi negyven esztendőben. Ma már azonban a világ minden tájáról – például Kubából, Dominikából, Hondurasból és Hollandiából – származó szivart megtalálhat az illatos dohánylevelek élvezői, akár a Tisza-partján is.

A legnagyobb szegedi szivarüzlet természetesen nemcsak, hogy több százféle szivart – hölgyek számára dohánylevélbe göngyölt pipadohányból készült „könnyű szivarkákat” –, de magát a kultúrát is kínálja a betérőknek. A szivarozás nem egyszerű időöltés, a szertartáshoz pedig elengedhetetlen a kiegészítők sora. Azaz a szivarvágók, a különleges gyújtók, no meg a humidorok. (Ez utóbbi al-

kalmatosság egy hydrométerrel felszerelt, különleges fából készült ládika, amelyben állandó páratartalom mellett őrizhetik értékes szivarjaikat az igényes dohányzás hívei.)

Természetesen senki sem születik úgy, hogy ismeri a szivarozás minden fortélyát, ezeket a tudnivalókat csak a legszerencsésebbek leshetik el a titokzatos félhomályos szivarszobákban nagyapáiktól, dédapáiktól, akik még abban az időben fújták az utánozhatatlan, mélykék füstöt, amikor a szivarozásnak valódi polgárjoga volt az országban. Éppen ezért a Cigar Tower szegedi képviselőjének munkatársai kitűnően képzettek, és nemcsak a szivar élvezetének fortélyaiba vezetik be a vásárlót, de akár egyéniségükhöz illően ajánlhatnak füstölivalót a betérőknek.

A Cigar Tower szegedi képviselője minden nap 7-19 óra között várja a vásárlókat.

(x)

A legnagyobb múltú vidéki napilapról, a Délmagyarországról dokumentumfilm készült.

Hamarosan induló nyereményjátékunkban kérdéseket fogunk feltenni a filmmel kapcsolatosan.

A vetítés időpontja:

2000. december 27. 14.10 óra, Duna TV

A kérdésekre helyesen válaszolók között

1 db színes TV-t és 3 db 1 éves előfizetést sorsolunk ki.

Nyereményjátékunkról bővebben hobbnapunkban olvashat.